

1986

**İNSAN HAKLARI DERNEĞİ
HUMAN RIGHTS ASSOCIATION**

**2022 YILI İNSAN HAKLARI
İHLALLERİ RAPORU**

**İNSAN HAKLARI DERNEĞİ
HUMAN RIGHTS ASSOCIATION**

1986

**Bu raporda yer alan bilgiler,
İHD şubelerine yapılan bireysel başvurular,
İHD şubelerinin oluşturduğu İnsan Hakları İnceleme ve Araştırma Komisyonlarının raporları, yerel
ve ulusal basın ve yayın organlarında yer alan haberler, diğer sivil toplum örgütlerinin raporları ve
resmi kurumların verilerinden derlenerek,
İHD GENEL MERKEZİ DOKÜMANTASYON BİRİMİ
Tarafından Hazırlanmıştır.**

Adres: Necatibey Cad. No:82/11–12, Demirtepe– Ankara Tel: 00 90 312 230 35 67–68–69
Faks: 00 90 312 230 17 07 – E-mail: posta@ihd.org.tr – <http://www.ihd.org.tr>

İÇİNDEKİLER

İçindekiler

İÇİNDEKİLER	3
GİRİŞ	10
KISALTMALAR.....	13
2022 YILI TÜRKİYE İNSAN HAKLARI İHLALLERİ BİLÂNÇOSU.....	15
1 insan Kürt olduğu için ateşli silahla vurularak, 6 insan Suriyeli ve 1 Afgan olduğu için öldürüldü.....	16
TOPLAM: 8	16
61 İnsan (Suriye, Afgan, Mısır, Irak ve Avustralyalı) 46 insan Kürt, Alevi ve Çerkez, 3 Farklı Din Mensubu, 17 İnsan ise Homofobik nedenlerle yaralandı.	16
Gözaltına Alınan, Tutuklanan İHD Yönetici ve Üyeleri	17
İHD Yöneticileri ve Üyeleri Hakkında Açılan Soruşturmalar/Davalar-Sonuçlanan ve Devam Eden Davalar	17
I. YARGISIZ İNFAZ (Keyfi Öldürme, Silah Kullanma Yetkisinin İhlali, Sokağa Çıkma Yasakları Dönemi ve Dur İhtarına Uymadığı Gerekçesiyle Öldürülen ve Yaralananlar).....	21
I.1. Polis ve Jandarma Tarafından Öldürülen ve Yaralananlar	21
I.2. Köy Korucuları Tarafından Öldürülen ve Yaralananlar	24
I.3. Sınır Bölgelerinde Öldürülen ve Yaralananlar	25
I.4. Yargısız İnfaz Davaları/Yargıtay/AYM Kararları.....	25
1.5 Mayın ve Sahipsiz Bomba Patlaması Sonucu Ölen Ve Yaralananlar	31
2. CEZAEVLERİNDE ÖLÜM VE YARALANMALAR/İNTİHAR İDDİALARI	31
3. GÖZALTINDA KAYIPLAR/ÖLÜMLER.....	38
Davalar	38
4. FAİLİ MEÇHUL SALDIRILAR	39
Faili Meçhul Davaları	40
5. RESMİ HATA ve İHMAL	40
5.1.Resmi Hata ve İhmal Sonucu Ölen ve Yaralananlar	40
5.2. Davalar.....	47
5.3. Asker/Polis/Güvenlik Güçleri İntiharları/İntihar Teşebbüsleri/Şüpheli Asker/Polis/Güvenlik Güçleri Ölümleri/İşkence ve Kötü Muamele.....	48
6. SALDIRIYA UĞRAYANLAR.....	49

Saldırı Davaları	60
7. TOLU MEZAR İDDİALARI VE ORTAYA ÇIKAN TOPLU MEZARLAR.....	61
8. SİLAHLI ÇATIŞMALAR	61
9. YASADIŞI ÖRGÜT CİNAYETLERİ, YARALANMALAR.....	75
10. İŞKENCE, KÖTÜ MUAMELE, ONUR KIRICI VE KÜÇÜK DÜŞÜRÜCÜ DAVRANIŞ VE CEZALANDIRMA	75
11.1. Gözaltında İşkence ve Kötü Muameleye Maruz Kalanlar	76
11.2. Köy Korucuları Tarafından Yapılan İşkence ve Kötü Muamele.....	87
11.3. Gözaltı Yerleri Dışında İşkence ve Kötü Muamele.....	88
11.4. Cezaevlerinde İşkence ve Kötü Muamele	105
11.5. Kolluk Güçleri/Resmi Yetkililer Tarafından Tehdit ve Ajanlık Teklif Edilenler/Kaçırılma İddiaları	118
11.6. Güvenlik Güçleri tarafından Müdahale edilen/Engellenen Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri ve Bu Toplumsal Gösterilerde Güvenlik Güçlerinin Müdahalesi Sonucu Dövülen ve Yaralananlar.....	157
11.7. Okulda Şiddet	196
11.8. İşkence Davaları/AYM Kararları.....	196
11.9. Vicdani Ret Soruşturma ve Davaları	201
12. "NAMUS" ADI ALTINDA İŞLENEN CİNAYETLER.....	201
KADIN/ÇOCUK.....	201
13. NEFRET CİNAYETLERİ ve YARALAMALAR.....	201
14. KUŞKULU ÖLÜM ve YARALANMALAR.....	202
ERKEK.....	202
KADIN	204
ÇOCUK.....	215
15. KADINLARIN YAŞAM HAKLARINA YÖNELİK İHLALLER	217
15.1. Kadın İntiharları / İntihar Teşebbüsleri	217
15.2. Toplumsal Alanda Kadına Yönelik Şiddet ve Tecavüz/Ev İçi Şiddet.....	218
15.3. Fuhşa Zorlanan kadınlar	297
16. ÇOCUKLARIN YAŞAM HAKLARINA YÖNELİK İHLALLER.....	300
16.1. Çocuk İntiharları / İntihar Teşebbüsleri	300
16.2. Toplumsal Alanda ve Ev İçinde Çocuğa Yönelik Şiddet ve Tecavüz	301
KİŞİ GÜVENLİĞİ ve ÖZGÜRLÜĞÜ	317

18. GÖZALTINA ALINANLAR, TUTUKLANANLAR ve SEYAHAT HAKKI ENGELLENENLER . 319

Adana.....	322
Adıyaman	324
Afyon	324
Ağrı	325
Aksaray.....	325
Amasya.....	325
Ankara	325
Antalya.....	331
Ardahan	331
Artvin	332
Aydın	332
Balıkesir.....	332
Bartın	333
Batman	333
Bayburt	334
Bilecik.....	334
Bingöl	334
Bitlis.....	335
Bolu	335
Burdur	335
Bursa.....	335
Çanakkale	335
Çankırı	336
Çorum	336
Denizli	336
Diyarbakır	336
Düzce.....	342
Edirne.....	342
Elâzığ.....	342
Erzincan.....	342
Erzurum	342

Eskişehir	343
Gaziantep	343
Giresun	344
Gümüşhane	344
Hakkâri.....	344
Hatay.....	345
İğdır	346
Isparta	346
İstanbul	346
İzmir	368
Kahramanmaraş.....	371
Karabük	371
Karaman	371
Kars	371
Kastamonu	371
Kayseri.....	372
Kırıkkale.....	372
Kırklareli.....	372
Kırşehir	372
Kilis.....	372
Kocaeli	372
Konya.....	373
Kütahya.....	373
Malatya	373
Manisa	373
Mardin	374
Mersin	376
Muğla	378
Muş.....	379
Nevşehir	379
Niğde.....	379
Ordu	379

Osmaniye	379
Rize	380
Sakarya.....	380
Samsun.....	380
Siirt	380
Sinop.....	381
Sivas	381
Şanlıurfa	381
Şırnak.....	382
Tekirdağ.....	386
Tokat	386
Trabzon.....	386
Tunceli	386
Uşak.....	387
Van.....	387
Yalova	390
Yozgat.....	390
Zonguldak.....	390
II. CEZAEVLERİ	391
Cezaevlerinde Genel Koşullar.....	394
Cezaevlerinde Sağlık Hakkı İhlali	413
Cezaevlerinde İletişim/Haberleşme Hakkının İhlali.....	423
Cezaevlerinde Açılan Soruşturmalar/Disiplin Cezaları	428
Sevk/Sürgün Uygulamaları	431
Cezaevlerinde Eylemler	437
SİĞİNMACI ve GÖÇMENLERE YÖNELİK İHLALLER.....	442
Yaralanan ve Yaşamını Yitiren Sığınmacı ve Göçmenler	442
GÖÇ EDENLERİN DURUMU.....	444
İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ	444
Yasaklanan Etkinlikler	445
Toplatılan, El Konulan, Yasaklanan/Kapatılan/Sınırlanan ve Para Cezası Uygulanan Yayın Organları.....	465

Baskına ve Saldırıya Uğrayan Gazete ve Yayın Organları.....	468
Erişimi Engellenen/Para Cezası Verilen İnternet Siteleri	468
Haklarında Fezleke Hazırlanan Milletvekilleri	484
2022 Yılında Düşünce ve İfade Özgürlüğüne Karşı Açılan Soruşturmalar.....	489
2022 Yılında Düşünce ve İfade Özgürlüğüne Karşı Açılan, Devam Eden ve Sonuçlanan Davalar	496
Yargıtay, AYM ve AİHM Kararları	538
İNSAN HAKLARI DERNEĞİ, YÖNETİCİ ve ÜYELERİNE YÖNELİK BASKILAR	539
I. İHD Şubeleri Hakkında Açılan Dava/Soruşturmalar ve Baskınlar	539
II. Gözaltına Alınan, Tutuklanan İHD Yönetici ve Üyeleri	539
III. Tehdit Edilen, İşkence ve Kötü Muameleye Maruz Kalan ve Saldırıya Uğrayan İHD Yönetici ve Üyeleri	540
III. İHD Yöneticileri ve Üyeleri Hakkında Açılan Soruşturmalar	540
V. İHD Yöneticileri ve Üyeleri Hakkında Açılan, Sonuçlanan veya Devam Eden Davalar.....	540
TOPLANTI ve GÖSTERİ ÖZGÜRLÜĞÜ	541
Gezi Parkı Eylemleri Nedeniyle Yargılanan Kişiler	541
2022 Yılında Toplantı ve Gösteriler Nedeniyle Açılan Soruşturmalar	542
2022 Yılında Toplantı Ve Gösteriler Nedeniyle Açılan ve Sonuçlanan Davalar	543
ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ.....	553
Kapatılan / Kapatılmak İstenen Siyasi Partiler ve Dernekler/Eğitim Evleri	553
Baskına veya Saldırıya Uğrayan Siyasi Parti, Sendika, Belediye ve Dernekler	554
SEÇME ve SEÇİLME HAKKINA YÖNELİK İHLALLER.....	556
EKONOMİK ve SOSYAL HAKLAR	556
İşten Çıkarılanlar/Görevden Alınanlar/Görevden Uzaklaştırılanlar/Açığa Alınanlar/Kayyım Atamaları	556
İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği/Ücret Ödenmeyen İşçiler	557
İş Kazalarında Ölenler ve Yaralananlar	557
Haklarında Soruşturma Açılan/Ceza Verilen Çalışanlar	558
Sürgün Edilenler.....	558
Çalışma Koşulları	558
EĞİTİM ve KÜLTÜREL HAKLAR	558
Kültürel Haklara İlişkin İhlaller	558
Eğitim Hakkına İlişkin İhlaller.....	558

Üniversitelerin Disiplin Kurulları Tarafından Açılan Soruşturmalar/Ceza Alanlar/İlişği Kesilenler	558
ÇEVRE HAKKI	559
YERLEŞİM ve MÜLKİYET HAKKI.....	559
ÖZEL GÜVENLİK BÖLGESİ İLAN EDİLEN YERLER.....	560
SOKAĞA ÇIKMA YASAKLARI.....	561
AYRIMCILIK.....	562
IRKÇI SALDIRILAR	563

GİRİŞ

2022 İnsan Hakları İhlalleri

İnsan Hakları Derneği Genel Merkezi'nin hazırladığı, 2022 yılı hak ihlalleri raporu okunduğunda görülecektir ki Türkiye Cumhuriyeti devleti, altına imza attığı uluslararası sözleşmeler başta olmak üzere, kendi iç hukukunu da uygulamaz bir durumdadır.

Anayasanın 90. maddesi ile uluslararası sözleşmeler, iç hukukun da üstünde kabul edilmiştir. Ancak kendi anayasasına dahi uygun davranmayan Türkiye Cumhuriyeti devleti, yaşama hakkı başta olmak üzere işkence görmeme hakkı, ifade ve örgütlenme özgürlüğü hakkı, ayrımcılığa maruz kalmama hakkı gibi çok temel haklar konusunda maalesef ki son derece kötü bir noktadadır.

İnsan hakları savunucuları olarak, cumhuriyetin kuruluşundan bu yana devlet güçleri tarafından işlenen suçlarda büyük bir cezasızlık olduğunu çok yakından biliyoruz. Bu cezasızlık politikasının aynen devam ettiğini görmek, adeta zaman aşımı müessesesinin devlet suçlarını koruyan bir mekanizma haline geldiğini görmek, son derece üzücü bir durum. En son 2 Temmuz 1993'te Sivas Madımak Otelinde 33 aydın ve sanatçının yakılarak hayatını kaybettiği katliama ilişkin davanın son duruşmasında da zamanaşımı yoluyla cezasızlık politikası tercih edilmiştir.

Coğrafyamızda çok yakıcı bir sorun olan -gözetiminde kaybetme- sorunu, failer açıklanmadığı sürece bizce devam etmektedir. Yakınlarını gözetiminde kaybeden insanlarımızın başlattığı Cumartesi Anneleri eylemine yönelik hukuksuz yasaklamalar halen varlıklarını devam ettirmektedir. Bu nedenle özellikle 90'larda kaybetme politikasının sürdüğünü söylemek, çok doğru olacaktır.

İşkence, maalesef ki devam etmektedir. Uluslararası sözleşmeler ve iç hukukla yasak bir yöntem olmasına rağmen işkencenin devam ettiğini görmek son derece üzücüdür. İşkencenin belgelenmesi de ayrı bir sorun oluşturmaktadır çünkü Türk yargısı sadece Adli Tıp Kurumu'nun raporlarını delil olarak kabul etmektedir yani işkencenin ancak bir resmi bilirkişi kurumu ile belgelenmesi gerekmektedir oysaki Adli Tıp Kurumu bir devlet kuruluşudur.

Adli Tıp Kurumu hekimleri, tümüyle siyasi iradeye bağımlı kılınmışlardır bu nedenle işkencenin belgelenmesi de çok önemli bir sorun olarak varlığını devam ettirmektedir.

İfade ve örgütlenme özgürlüğü, hiç olmadığı kadar ağır bir baskı altındadır. Kişiler, yazdıkları yazılar, yaptıkları konuşmalar, attıkları tweetler nedeniyle sorgusuz sualsiz tutuklanmakta özellikle Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 9 ve 10. maddeleri sürekli ihlal edilmektedir.

Şu anda düşünceleri nedeniyle cezaevinde bulunan birçok aydın, yazar, sanatçı, politikacı tamamen altına imza atılan uluslararası sözleşmelere aykırı bir biçimde cezaevinde mahpus olarak tutulmaktadır.

Cezaevinde, ölümcül hastalıkları olan birçok hasta mahpus bulunmaktadır. Bu hasta mahpusların tahliyeleri de yine resmi bilirkişi kurumu olan Adli Tıp Kurumu'nun verdiği cezaevinde kalabilir raporları ile devam ettirilmekte birçok hasta mahpus cezaevlerinde yaşamlarını yitirmektedir.

Örgütlenme ve örgütlerin kendilerini ifade etme hakları da büyük baskı altındadır. Birçok şehirde hiçbir kurum hiçbir dernek hiçbir vakıf maalesef ki basın açıklamaları dahi yapamamakta. Son derece gerekçesiz bir şekilde bu tür basın açıklamaları engellenmekte ifade ve örgütlenme özgürlüğü büyük baskı altında tutulmaktadır.

Kadına yönelik şiddet var gücüyle devam etmektedir. Maalesef ki devletin kullandığı ayrıştırmacı, şiddet içeren nefret dili, kadınlara ve çocuklara şiddet olarak geri dönmektedir. Bu nedenle ki biz daima insan hakları savunucuları olarak -kadına yönelik şiddet, politiktir- demekteyiz. Çünkü devletin uyguladığı şiddet politikalarını, kadına yönelik şiddetten bağımsız tartışmak mümkün değildir.

LGBTİ+'lara yönelik büyük bir nefret örgütlenmektedir ve bu nefretin örgütleyicisi de bizzat devleti yönetenlerdir. Yaşamın tüm alanlarında maalesef ki bu nefret örgütlenmekte ve LGBTİ+ insanlarımız coğrafyamızda ölüm tehlikesiyle yaşamaya devam etmektedirler.

Ekonomik sorunlar, coğrafyada yaşayan tüm insanları, özellikle de emeği ile geçinen insanlarımızı çok yoğun şekilde etkilemektedir. Birçok alanda işten çıkarmalar yoğun olarak yaşanmakta, sendikaların örgütlenmeleri ve kendilerini ifade etmelerine yönelik baskılar devam etmektedir.

İnsan hakları savunucuları olarak, yıllarca, varoluşumuzdan itibaren özellikle Kürt sorununa yönelik barış çağrılarını devam ettirmekteyiz. Çünkü şunu çok iyi biliyoruz ki uygulanan savaş politikası soframızdaki ekmeği çalmaktadır. Savaş ve çatışmalı ortam on binlerce can kaybı yanı sıra toplumsal barışı ve halkların bir arada yaşama arzusuna da zarar vermektedir. Ret, inkâr ve asimilasyona dayalı güvenlikçi politikalar terk edilerek barışçıl politikalar yoluyla toplumsal barışa olanak sağlanmalıdır.

Savaşa harcanan bütçenin barışçıl politikalara, eğitime, sağlığa, ekonomiye ayrılması son derece önemli olacaktır ve bütün coğrafyayı rahatlatacaktır.

90'larda dahi ki 90'lar insan hakları ihlallerinin çok yoğun yaşandığı bir dönemdi o dönemde bile uygulanmayan kanun hükmünde karnamelerle işten çıkarmalar birçok aileyi son derece zor durumda bırakmıştır. Binlerce kamu emekçisi ve çalışan, sadece düşünceleri nedeniyle hukukta yeri olmayan iltisak vb. ithamlarla sorgusuz sualsiz hiçbir yargı kararı olmadan, işlerinden atılmış, aileleriyle birlikte adeta ölüme mahkûm edilmiştir.

2022 yılı insan hakları ihlalleri raporumuzda son derece açık biçimde görüleceği üzere, sığınmacılara yönelik devlet politikası da son derece ayrımcı ve ötekileştiricidir. Maalesef ki Türkiye Cumhuriyeti devleti Birleşmiş Milletler Mülteci Hakları Sözleşmesi'ne coğrafi kısıtlama getirmiş ve sadece Avrupa'dan gelen insanlara mülteci statüsü verebileceği yönünde bir imza atmıştır.

Ancak coğrafyamıza özellikle Afrika ve Ortadoğu'dan sığınmacılar gelmekte ve statüsüz bir şekilde son derece kötü koşullarda yaşamaya devam etmektedirler ve maalesef ki bu sığınmacılara yönelik son derece ırkçı ve nefret içeren yaklaşımlarda bulunan siyasi partiler, dernekler bulunmaktadır. Toplum, sığınmacılara karşı maalesef ki nefret örgütlenmesine maruz bırakılmaktadır.

Cezaevlerinde çok yoğun hak ihlalleri gerçekleşmektedir. Özellikle ceza infaz politikasının son derece ayrımcı olduğunu yıllardır çok yakından izliyor ve kamuoyuna da anlatmaya çalışıyoruz. Türkiye Cumhuriyeti devleti yargısının infaz politikası, ayrımcıdır. Siyasi mahpuslar, maalesef ki adli mahpuslara göre cezalarının çok daha fazla bir oranını yatmaktadır.

İnfazdaki bu ayrımcı politika, maalesef ki bütün dünyayı saran covid salgını sırasında son derece açık bir biçimde ortaya çıkmıştır. Adli mahpusların çok büyük bir bölümüne sağlanan denetimli serbestlik hakkı maalesef ki siyasi mahpuslara sağlanmamıştır.

6 Şubat'ta yaşanan ve geniş bir coğrafyada milyonlarca insanı etkileyen, on binlerce can kaybına yol açan deprem ve sonrasında yaşananlar, devletin en temel işlevlerinden olan yurttaşların can ve mal güvenliğini sağlama; arama, kurtarma ve insani yardım konusunda da kalıcı bir politikaya sahip olunmadığını ortaya çıkarmıştır. Doğal afetlere duyarlı, çevreye saygılı kentleşme yerine rant ve çevrenin tahribatına dayalı politikaların tercih edilmesi afetlerin yarattığı tahribat ve can kayıplarını arttırdığı ne yazık ki bir kez daha görülmüştür.

Coğrafyamızda bu kadar büyük ayrımcı, ötekileştirici, nefret örgütleyici bir politika izlenirken maalesef ki kendilerini muhalefet olarak tanımlayan siyasi partilerin çok büyük bir bölümü de bu haksızlıklara karşı ses çıkarmamaktadırlar. Sürekli dile getirdiğimiz gibi iktidar ve muhalefetin aynı kaynaktan beslendiği bir coğrafyada, insan hakları mücadelesinin ne kadar zor olduğunu her an gözlemlemekteyiz.

Bizler insan hakları savunucuları olarak '2022 hak ihlalleri raporumuzu açıklarken bir kez daha insan hakları mücadelesinde ne kadar kararlı olduğumuzu biatsız bir mücadeleye devam edecek olduğumuzu tüm kamuoyuyla paylaşmak istiyoruz.